NEMESIS

-Arthur C. Clarke-

Munţii se cutremurau deja sub tunetele pe care doar omul le putea produce. Aici, însă, războiul părea foarte departe, căci luna plină atârna deasupra înălţimilor fără vârstă ale Himalaiei, iar tumultul bătăliilor rămăsese deocamdată ascuns dincolo de marginile lumii. Nu însă pentru multă vreme... Stăpânul ştia că ultimele rămăşiţe ale escadrei sale erau doborâte din ceruri şi cercul morţii se strângea în jurul fortăreţei lui.

Peste cel mult câteva ore, Stăpânul şi visele imperiului aveau să fi dispărut în vârtejul trecutului. Popoarele urmau să-i blesteme în continuare numele, totuşi fără să se mai teamă. Mai târziu, până şi ura avea să piară, iar el n-ar mai fi însemnat pentru lume mai mult decât însemnaseră Hitler, Napoleon ori Gingis Han. Aidoma lor, avea să rămână un personaj neclar în infinitul tunel al timpului, micşorându-se treptat, tinzând către dispariţie. Pentru o vreme, numele lui urma să dăinuie în tărâmul nesigur dintre istorie şi mit; apoi lumea n-avea să se mai gândească la el. Avea să se contopească cu armiile fără de nume care muriseră pentru a-i împlini voinţa.

Hăt spre sud, un pisc se tivi pe neaşteptate cu flăcări violete. După un interval ce păru o eternitate, balconul pe care se afla Stăpânul se zgâlţâi sub impactul undelor care goneau prin roca de dedesubt. După încă un timp, văzduhul răsună de ecoul unui şoc teribil. Nu puteau totuşi să fi ajuns deja atât de aproape! Stăpânul speră că nu fusese decât un proiectil rătăcit, care depăşise linia în permanentă contracţie a frontului. În caz contrar, timpul rămas era chiar mai scurt decât se temuse.

Şeful Statului Major se desprinse din umbră şi i se alătură, lângă balustradă. Chipul dur al mareşalului, al doilea dintre oamenii cei mai temuţi de pe Pământ, era cutat şi brobonit de transpiraţie. De zile întregi, nu mai închisese un ochi, iar uniforma lui, cândva sclipitoare, atârna acum boţită. Cu toate acestea, ochii săi, în ciuda faptului că erau incredibil de obosiţi, continuau să fie dârji chiar şi înaintea înfrângerii. Rămase

tăcut, aşteptând ultimele ordine. Nu mai putea face nimic altceva.

La aproape patruzeci şi cinci de kilometri depărtare, eternul panaş de omăt al Everestului sclipea într-un roşu lugubru, reflectând flăcările unui incendiu gigantic aflat dincolo de orizont. Stăpânul nu se clinti şi nici nu făcu vreun semn. Abia când o salbă de rachete trecu mult peste capetele lor, cu un tânguit înfricoşător, el se întoarse în sfârşit şi, după ce aruncă o ultimă privire către lumea pe care n-avea s-o mai vadă, porni spre adâncuri.

Ascensorul coborî trei sute de metri şi zgomotele bătăliei încetară. Ieşind din lift, Stăpânul se opri pentru o clipă şi apăsă un buton secret. Mareşalul surâse subţire auzind bubuitul avalanşei de stânci, departe, deasupra lor, conştient de faptul că atât urmărirea, cât şi evadarea deveniseră imposibile.

Precum în vremurile de altădată, cei câţiva generali ţâşniră în picioare la intrarea Stăpânului. Acesta îşi plimbă privirea în jurul mesei. Se găseau cu toţii acolo; până în ultima clipă, nu existase nici un trădător. Tăcut, se îndreptă spre locul lui obişnuit, pregătindu-se pentru ultimul şi cel mai dificil discurs. Îşi simţea sufletul sfredelit de ochii celor pe care-i condusese la dezastru. Dincolo de ei, putea zări escadroanele, diviziile, armatele al căror sânge îi păta mâinile. Mult mai teribile erau însă spectrele tăcute ale popoarelor ce n-aveau să mai existe niciodată.

În cele din urmă, începu să vorbească. Vocea îi rămăsese la fel de hipnotizantă şi, după câteva cuvinte, el redeveni maşina perfectă, implacabilă, al cărei destin era distrugerea.

— Domnilor, aceasta este ultima noastră reuniune. Nu mai avem planuri de făcut şi nici hărţi de studiat. Undeva, deasupra, flota aeriană pe care am construit-o cu atâta grijă şi mândrie duce ultimele lupte. Peste câteva minute, nici unul dintre miile ei de aparate nu va mai rămâne în văzduh.

Ştiu că pentru nimeni dintre cei de faţă nu se pune problema predării, chiar dacă ar fi posibil — ca atare, veţi muri în această încăpere. Aţi slujit cu destoinicie cauza noastră şi meritaţi o soartă mai bună, dar n-a fost să fie aşa. Nu doresc totuşi să credeţi că am eşuat complet. De mai multe ori, în trecut, aţi văzut că am avut mereu soluţii, indiferent cât de improbabile ar fi fost situaţiile cu care ne confruntam. De

aceea, n-ar trebui să fiţi surprinşi la aflarea veştii că mă pregătisem şi pentru o înfrângere.

Orator superb, Stăpânul făcu o pauză retorică, observând cu satisfacţie unda de interes, atenţia bruscă apărută pe chipurile obosite ale ascultătorilor.

— Vă pot destăinui fără griji secretul meu, deoarece inamicul nu va găsi niciodată acest loc. Intrarea este deja blocată prin sute de metri de piatră.

Nimeni nu se clinti. Doar Ministrul Propagandei păli, însă îşi reveni iute — totuşi, nu suficient de iute pentru a scăpa ochiului Stăpânului. Dictatorul zâmbi în barbă, confirmându-şi cu întârziere o mai veche bănuială. Acest amănunt nu mai conta prea mult acum; oneşti şi trădători aveau să moară laolaltă. Toţi, mai puţin unul.

— Cu doi ani în urmă, continuă el, când am pierdut bătălia Antarcticii, am ştiut că nu mai putem fi siguri de victorie. De aceea, am început pregătirile pentru această zi. Duşmanii m-au condamnat deja la moarte. N-aş putea să mă ascund niciunde pe Pământ, şi cu atât mai puţin să sper într-o răsturnare a situaţiei. Există însă şi o altă cale, deşi extremă.

Acum cinci ani, unul dintre savanţii noştri a pus la punct tehnica anabiozei. El a descoperit că, prin mijloace relativ simple, toate procesele vieţii pot fi suspendate pentru o perioadă nedeterminată. Eu voi utiliza această descoperire pentru a evada din prezent într-un viitor care mă va fi uitat. Acolo voi putea reîncepe lupta, nu fără ajutorul anumitor arme cu care am fi putut câştiga actualul război, dacă am fi avut mai mult timp la dispoziţie.

Domnilor, la revedere! încă o dată, mulţumiri pentru ajutorul acordat şi regrete pentru ghinionul vostru.

Îi salută, se răsuci pe călcâie şi ieşi. Uşa metalică bufni surd înapoia lui. Urmă o tăcere încremenită; după aceea, Ministrul Propagandei se repezi către uşă, dar imediat sări îndărăt cu un strigăt de surprindere. Oţelul acesteia devenise deja prea fierbinte pentru a fi atins. Prin sudare, uşa devenise una cu peretele pe vecie.

Ministrul Propagandei fu primul care-şi scoase pistolul.

***

Acum, Stăpânul nu se mai grăbea. Părăsind sala de consiliu, acţionase întrerupătorul secret ce activa circuitul de sudare. Acelaşi întrerupător deschisese un panou din peretele coridorului, dezvăluind un tunel circular strâmt, ce urca lin. Bărbatul porni prin el.

Din o sută în o sută de metri, tunelul cotea brusc, menţinând panta ascendentă. La fiecare cotitură, Stăpânul se oprea şi apăsa un buton. Aproape imediat după aceea, se auzea bubuitul prăbuşirii stâncilor care surpau secţiunea precedentă a drumului.

Traseul îşi schimbă direcţia de cinci ori, înainte de a se termina într-o cameră sferică, cu pereţi metalici. Mai multe uşi glisară silenţioase în locaşuri etanşe, iar ultima porţiune a tunelului se nărui. Stăpânul n-avea să fie tulburat de duşmani, dar nici de prieteni.

Privi grăbit în jur, asigurându-se că totul era pregătit. Apoi se apropie de o consolă simplă de comandă şi acţionă, unul după altul, mai multe comutatoare masive. Curentul care le străbătea nu atingea valori ridicate, dar ele fuseseră proiectate pentru a dăinui, la fel ca şi toate celelalte obiecte din încăperea ciudată. Până şi pereţii fuseseră executaţi din metale mult mai durabile decât oţelul.

Pompele porniră să ţiuie, evacuând aerul din incintă şi înlocuindu-l cu azot steril. Mişcându-se rapid, Stăpânul se întinse pe patul din mijlocul odăii. Avu senzaţia că putea simţi razele distrugătoare de bacterii dinspre lămpile plafonului, însă, desigur, nu era decât închipuirea sa. Dintr-o cavitate de lângă pat, luă o seringă şi-şi injecta în braţ un fluid lăptos. După aceea, se destinse şi aşteptă.

Era deja frig. În scurt timp, unităţile criogenice aveau să coboare temperatura sub zero grade, menţinând-o multe ore la valoarea respectivă. După durata programată, temperatura urma să revină la normal, iar atunci procesul ar fi fost încheiat, toate bacteriile ar fi fost distruse, iar Stăpânul ar fi putut să doarmă, neschimbat, pentru eternitate.

El plănuise să aştepte o sută de ani. Nu îndrăznise să întârzie mai mult, fiindcă la trezire avea să fie nevoit să se adapteze transformărilor aduse de trecerea anilor, în ştiinţă şi societate. Chiar şi un secol ar fi putut face de nerecunoscut chipul civilizaţiei, însă acesta reprezenta un risc pe care trebuia

să şi-l asume. Ideea de a se deştepta mai devreme de o sută de ani n-ar fi fost sigură, întrucât lumea ar fi fost încă bântuită de amintiri amare.

Etanşate în vid, sub podea, se găseau trei contoare electronice, acţionate de termocupluri instalate la sute de metri mai sus, pe versantul estic al muntelui, acolo unde zăpada nu se putea depune niciodată. În fiecare zi, răsăritul soarelui le declanşa, iar contoarele consemnau o unitate în memoria lor. În acest fel, urmau să fie însemnate zorile în bezna unde dormea Stăpânul. Atunci când oricare din contoare ajungea la numărul treizeci şi şase de mii, se activa un contact şi oxigenul revenea în încăpere. Temperatura avea să crească, iar seringa automată legată de braţul Stăpânului urma să injecteze volumul de fluid prestabilit. El avea să se deştepte şi doar contoarele urmau să-l asigure că secolul trecuse cu adevărat. După aceea, nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să apese butonul care trebuia să detoneze versantul şi să-i ofere ieşirea spre lumea de afară.

Fiecare lucru, fiecare amănunt fusese luat în consideraţie. Planul nu putea da greş. Toate aparatele existau în triplu exemplar şi erau atât de perfecte pe cât le putea face ştiinţa.

Ultimul gând al Stăpânului, pe măsură ce conştiinţa se retrăgea din el, n-a fost îndreptat către viaţa pe care o dusese, şi nici spre mama ale cărei speranţe le trădase. Nechemate şi nedorite, în mintea lui apărură cuvintele unui străvechi poet:

"Să *dorm, chiar poate să visez...*"

Nu, n-avea s-o facă, nu îndrăznea să viseze. Urma doar să doarmă. Să doarmă... doarmă...

***

La peste treizeci de kilometri depărtare, bătălia se apropia de sfârşit. Nu mai rămăseseră nici măcar o duzină din navele Stăpânului, iar acestea se luptau zadarnic împotriva unor forţe copleşitoare. Disputa s-ar fi încheiat demult, dacă atacatorii n-ar fi primit ordin să nu-şi asume riscuri inutile. Decizia urma să fie lăsată pe seama artileriei grele. De aceea, marile distrugătoare, navele aeriene ale acelei epoci, rămăseseră, împreună cu escortele formate din avioane de vânătoare, la

adăpostul munţilor, trăgând salvă după salvă în duşmanul sortit pieirii.

Pe nava-amiral, un tânăr ofiţer indian de artilerie verifică pentru ultima dată reglajele şi apăsă lin pedala de declanşare a focului. Sala de comandă vibră imperceptibil când proiectilele autodirijate părăsiră locaşurile lor, năpustindu-se spre inamic. Indianul aşteptă încordat, în timp ce cronometrul îşi ticăia secundele. Aceasta, gândi el, era probabil ultima salvă pe care avea s-o tragă vreodată. Într-un fel, nu simţea nici o fărâmă din bucuria la care se aşteptase, ba chiar descoperi cu surprindere un fel de simpatie impersonală pentru oponenţii săi, ale căror vieţi se apropiau, cu fiecare secundă, de sfârşit.

În depărtare, un glob de foc violet înflori deasupra munţilor, printre formele rapide ale navelor inamice. Tânărul se aplecă înainte şi numără. Una... două... trei... patru... cinci asemenea explozii stranii, apoi cerul redeveni senin. Formele mişcătoare dispăruseră.

Ofiţerul îşi notă în jurnal: "01h 24min Salva nr. 12; 5 explozii în mijlocul navelor inamice, care au fost complet distruse. Un proiectil n-a explodat".

Semnă şi puse jos stiloul. O vreme, rămase privind familiara copertă cafenie a jurnalului, cu arsurile de ţigări de pe margini şi inevitabilele cercuri lăsate de ceştile şi paharele aşezate neglijent pe ea. Răsfoi visător filele, cercetând ca şi altădată scrisul numeroşilor săi predecesori. Şi, la fel ca şi altădată, deschise la o pagină familiară, unde un bărbat care-i fusese prieten începuse să se semneze, dar nu mai trăise pentru a-şi completa iscălitura.

Oftând, închise jurnalul şi-l puse la locul său. Războiul luase sfârşit.

Hăt departe, printre munţi, proiectilul neexplodat continua să gonească. Acum era o dâră luminoasă de-abia vizibilă, trecând printre pereţii unei văi singuratice. În urma sa, zăpezile tulburate de unda de şoc începuseră să vuiască în josul pantelor.

Valea nu avea ieşire: era blocată de un zid vertical, înalt de trei sute de metri. Aici, proiectilul care-şi ratase ţinta găsi o alta, mult mai mare. Cripta Stăpânului se găsea prea adânc în munte pentru a fi măcar zguduită de explozie, însă sutele de tone de bolovani prăbuşiţi măturară trei instrumente micuţe şi

legăturile lor, iar un posibil viitor dispăru în uitare odată cu ele. Primele raze ale răsăritului urmau să cadă în continuare pe versantul năruit al muntelui, dar contoarele ce aşteptau zorile cu numărul treizeci şi şase de mii aveau să aştepte în continuare, chiar şi după ce n-aveau să mai existe răsărituri şi amurguri.

În tăcerea mormântului care nu era tocmai un mormânt, Stăpânul nu ştia nimic din cele întâmplate, iar faţa lui era mai liniştită decât ar fi avut dreptul să fie. Secolul trecu, aşa cum plănuise. Ar fi fost imposibil ca, în ciuda geniului rău, şi a secretelor pe care le luase cu el, Stăpânul să fi putut cuceri civilizaţia ce înflorise după acea ultimă bătălie deasupra acoperişului lumii? Nimeni n-ar putea afirma cu certitudine, cu excepţia cazului în care este adevărat faptul că timpul are multe ramuri şi că toate universurile imaginabile sunt alăturate, întrepătrunzându-se. Poate că în unele dintre acele alte lumi, Stăpânul să fi triumfat. Însă în cea pe care o cunoştea el a continuat să doarmă, până când secolul a rămas cu mult, cu foarte mult, în urmă.

După o perioadă care, potrivit altor criterii, n-ar fi reprezentat prea mult, scoarţa Pământului a decis că suportase destulă vreme greutatea Himalaiei. Treptat, munţii s-au afundat, înclinând spre cer câmpiile sudice ale Indiei. În cele din urmă, platoul din Sri Lanka a devenit punctul cel mai înalt de pe glob, în vreme ce oceanul de deasupra Everestului avea o adâncime de aproape nouă kilometri. Cu toate acestea, hibernarea Stăpânului continua netulburată, fără vise.

Lent, răbdător, sedimentele au coborât prin abisalele adâncimi ale oceanului până pe versanţii Himalaiei. Stratul care într-o bună zi urma să fie calcar a început să se îngroaşe cu câte patru-cinci centimetri pe secol. Dacă cineva ar fi revenit mult mai târziu, ar fi putut descoperi că fundul oceanului nu se mai afla la nouă kilometri adâncime, poate nici la şase ori cinci. După o altă perioadă, scoarţa s-a înclinat din nou şi un lanţ măreţ de munţi calcaroşi s-a înălţat pe locul fostului ocean Tibet. Stăpânul nu ştia însă nimic despre toate acestea, şi nici somnul nu i-a fost tulburat când situaţia s-a repetat... şi iarăşi... şi încă o dată.

Acum, ploaia şi râurile erodau calcarul, purtându-l spre noile mări ciudate, iar suprafaţa se subţia, apropiindu-se de

cripta ascunsă. Treptat, kilometrii de rocă s-au redus, până când, în cele din urmă, sfera care adăpostea corpul Stăpânului a revenit la lumina zilei — deşi era o zi mai lungă şi mai puţin luminoasă decât atunci când dictatorul închisese ochii.

***

Prea puţin visase Stăpânul despre rasele ce înfloriseră şi muriseră cu începere din acea dimineaţă timpurie a planetei, când el îşi începuse somnul cel lung. Dimineaţa cu pricina era extrem de îndepărtată acum, iar umbrele se lungeau către est; soarele murea şi planeta era foarte bătrână. Seminţia lui Adam continua totuşi să-i stăpânească oceanele şi văzduhul, umplând cu lacrimile şi râsetele ei şesurile, văile şi pădurile care erau mai bătrâne decât munţii mişcători.

Somnul fără de vise al Stăpânului trecuse de jumătate când se născuse Trevindor Filozoful, între prăbuşirea Dinastiei a Nouăzeci şi Şaptea şi dezvoltarea celui de-al Cincilea Imperiu Galactic. El se născuse pe o planetă foarte depărtată de Pământ, întrucât puţini erau oamenii care poposeau în străvechiul cămin al rasei lor, aflat acum la o distanţă atât de mare de inima pulsatoare a Universului.

Trevindor a fost adus pe Pământ după ce scurta lui încleştare cu imperiul ajunsese la sfârşitul inevitabil. Aici a fost judecat de oamenii ale căror idealuri le pusese la îndoială şi tot aici a fost ţinut până ce s-a chibzuit îndelung asupra felului cum urma să fie pedepsit. Cazul era cu adevărat unic. Societatea blândă şi predispusă spre filozofie ce conducea acum galaxia nu fusese confruntată niciodată cu vreo opoziţie, nici chiar la nivelul ideilor pure, iar politicosul dar implacabilul conflict de voinţe o zguduise profund. Membrii Consiliului obişnuiau ca în faţa unei decizii ce părea imposibilă să apeleze la Trevindor însuşi pentru ajutor.

În Sala Dreptăţii cea orbitor de albă, unde nu se intrase de aproape un milion de ani, Trevindor stătea mândru, înfruntându-i pe cei care se dovediseră mai puternici decât el. Fără un cuvânt, le ascultă doleanţa, apoi tăcu, căzând pe gânduri. Judecătorii săi aşteptară răbdători până când vorbi.

— Îmi sugeraţi să promit să nu vă mai înfrunt niciodată, începu el. Problema e că nu pot face o promisiune despre care

nu sunt sigur că o voi putea respecta. Opiniile noastre diverg prea mult şi, mai devreme sau mai târziu, ne vom ciocni din nou.

A existat o vreme când alegerea voastră ar fi fost simplă. M-aţi fi putut exila ori ucide. Dar azi… printre toate planetele Universului, cunoaşteţi vreuna pe care m-aţi putea ascunde dacă eu n-aş dori să rămân acolo? Nu uitaţi că am mulţi discipoli risipiţi în întreaga galaxie.

Rămâne cealaltă alternativă. Nu vă voi purta pică dacă, în cazul meu, veţi reînvia străvechiul obicei al execuţiei.

Printre membrii Consiliului se auzi un murmur de nemulţumire şi Preşedintele replică tăios, schimbându-şi vizibil culoarea feţei:

— Observaţia aceasta are un gust destul de îndoielnic. Ţi-am cerut propuneri serioase, nu să faci o recapitulare — chiar dacă intenţia ta a fost ironică — a obiceiurilor barbare aparţinând unor strămoşi îndepărtaţi.

Trevindor acceptă dojana cu o plecăciune.

— Pur şi simplu, am menţionat toate variantele. Între timp, am mai găsit două. Ar fi relativ simplu să-mi modificaţi configuraţia mintală în direcţia opiniilor voastre, astfel încât să nu mai apară dezacorduri viitoare.

— Am analizat deja această posibilitate. Deşi pare atractivă, am fost nevoiţi s-o respingem fiindcă distrugerea personalităţii tale ar echivala cu o crimă. În univers, există doar cincisprezece intelecte mai puternice decât al tău, de aceea nu avem nici un drept să-l modificăm. Care este ultima sugestie?

— Dacă nu mă puteţi exila în spaţiu, rămâne cealaltă alternativă… Fluviul Timpului se întinde înainte, atât cât pot merge gândurile noastre. Expediaţi-mă într-un timp care, după părerea voastră, nu va conţine actuala civilizaţie. Ştiu că o puteţi face folosind un câmp temporal Roston.

Urmă o tăcere prelungă. În linişte, membrii Consiliului îşi introduceau hotărârea personală în analizorul complex care avea să le cântărească pe toate şi să dea verdictul. În cele din urmă, Preşedintele vorbi:

— De acord. Te vom trimite într-o perioadă când soarele este încă îndeajuns de fierbinte pentru ca viaţa să existe pe Pământ, însă atât de îndepărtată încât e improbabilă supravieţuirea oricărei urme a civilizaţiei noastre. De

asemenea, îţi vom asigura tot ceea ce este necesar pentru securitatea ta şi un confort rezonabil. Poţi pleca acum. Te vom rechema când totul va fi pus la punct.

Trevindor se înclină şi părăsi sala de marmură. Nu fu însoţit de nici un paznic. Nu avea unde fugi, chiar dacă ar fi vrut s-o facă, în acest Univers pe care uriaşele pacheboturi galactice îl puteau străbate într-o singură zi.

Pentru prima şi ultima oară, Trevindor stătu pe fostul ţărm al Pacificului, ascultând vântul foşnind prin frunzele a ceea ce, cândva, fuseseră palmieri. Puţinele stele din regiunea aproape pustie a spaţiului pe care o străbătea acum Soarele sclipeau fixe în atmosfera uscată a bătrânei planete. Trevindor se întrebă mohorât dacă aveau să mai scânteieze şi atunci când el urma să privească iarăşi bolta, într-un viitor atât de îndepărtat încât Soarele însuşi avea să fie muribund.

Micuţa bandă comunicatoare de pe încheietura mâinii sale piui uşor. Aşadar, venise timpul. Se întoarse cu spatele la ocean şi porni cu un pas hotărât în întâmpinarea soartei ce-i fusese hărăzită, înainte de a parcurge zece metri, câmpul temporal puse stăpânire pe el şi gândurile îi îngheţară, prinse într-o clipă ce avea să rămână neschimbată, în timp ce oceanele secau şi dispăreau, Imperiul Galactic se prăbuşea, iar giganticele roiuri stelare piereau în neant.

Trevindor nu simţi însă nimic. El ştia doar că în urmă cu o secundă sub tălpile sale fusese nisip umed, iar acum era piatră arsă de soare, crăpată de pârjol şi secetă. Palmierii dispăruseră, murmurul oceanului încetase. O singură privire ajungea pentru a vedea că până şi amintirea oceanului se mistuise de mult de pe această planetă pustiită, muribundă. Un deşert uriaş de gresie roşie, neîntrerupt, nepătat de viaţă, se întindea până la orizont. Deasupra capului, discul portocaliu al unui soare transformat în chip ciudat strălucea pe fundalul unui cer atât de negru încât multe stele se distingeau perfect.

Cu toate acestea, se părea că pe lumea străveche mai existau locuitori. Spre nord -dacă polii magnetici nu-şi modificaseră poziţia — lumina sumbră scânteia pe o structură metalică. Construcţia se găsea doar la câteva sute de metri şi, când Trevindor porni către ea, încercă o senzaţie de uşurinţă ciudată, de parcă gravitaţia însăşi se diminuase.

Nu avu nevoie să parcurgă o distanţă prea mare pentru a-şi da seama că era o clădire scundă din metal, aparent aşezată pe şes, iar nu construită acolo, întrucât baza ei făcea un mic unghi cu orizontala. Trevindor se minună de incredibila lui şansă de a găsi atât de uşor civilizaţia. Mai făcu încă o duzină de paşi şi pricepu că nu şansa, ci inerţia plasase aici clădirea, care era străină de peisajul înconjurător în aceeaşi măsură ca şi el. Apropiindu-se de ea, nu-şi făcu nici cea mai mică iluzie că avea să-l întâmpine cineva.

Placa metalică de deasupra uşii adăuga prea puţine date celor deja deduse. Netocită de timp, părea de-abia gravată — ceea ce, într-un sens, era adevărat. Rândurile purtau un mesaj amar şi totuşi dătător de speranţe:

Salutări din partea Consiliului!

Clădirea aceasta, pe care am trimis-o după tine prin câmpul temporal, îţi va procura toate lucrurile de care vei avea nevoie pe o perioadă nedefinită.

Nu ştim dacă civilizaţia va mai continua să existe în epoca în care te afli. N-ar fi exclus ca omenirea să fi dispărut, deoarece cromozomul K-asterisc-K va fi devenit dominant. Ca atare, este posibil ca rasa să fi suferit o mutaţie, transformându-se în ceva care să nu mai ţină de uman. Asta rămâne s-o descoperi tu.

Te găseşti acum în amurgul Pământului şi sperăm că nu vei fi singur. Totuşi, dacă destinul tău este de a fi ultima fiinţă vie de pe această lume cândva minunată, nu uita că alegerea ţi-a aparţinut.

Rămas bun!

Trevindor citi de două ori mesajul, recunoscând cu durere cuvintele finale ce fuseseră scrise, în mod sigur, numai de prietenul poetul Cintillame. O senzaţie copleşitoare de izolare îi inundă sufletul. Se aşeză pe un bolovan şi-şi îngropă faţa în palme.

După mult timp, se sculă pentru a intra în clădire. Se simţea mai mult decât recunoscător Consiliului dispărut de multă vreme pentru felul în care îl tratase. Expedierea unei întregi clădiri prin timp constituia o realizare tehnologică pe care o crezuse mai presus de resursele epocii sale. O idee bruscă îi trecu prin minte şi se uită din nou la textul gravat, remarcând pentru întâia oară data pe care o purta. Fusese

realizat la cinci mii de ani după momentul când stătuse în faţa egalilor săi în Sala Dreptăţii. Cincizeci de secole trecuseră până ce judecătorii îşi putuseră ţine promisiunea faţă de un om ca şi mort. Oricare ar fi fost neajunsurile Consiliului, integritatea sa depăşea cu cel puţin un ordin de mărime capacitatea de înţelegere a unei epoci anterioare.

Trecură multe zile până ce Trevindor îşi părăsi locuinţa. Nimic nu fusese trecut cu vederea; fuseseră incluse chiar şi preţioasele sale înregistrări cerebrale. Putea continua să studieze natura realităţii şi să construiască sisteme filozofice până la sfârşitul Universului, deşi ocupaţia avea să fie oarecum lipsită de sens, el fiind unica minte rămasă pe Pământ. Nu exista aproape nici un pericol, se gândi el, strâmbându-se, ca speculaţiile lui referitoare la scopul existenţei umane să-l pună din nou în conflict cu societatea.

Abia după ce examină amănunţit clădirea, Trevindor îşi întoarse atenţia asupra lumii exterioare. Problema principală rămânea contactarea civilizaţiei, dacă aşa ceva mai exista. I se asigurase un receptor puternic şi, timp de ore întregi, baleie întreaga bandă de frecvenţe, în speranţa descoperirii unei staţii de emisie. Pârâitul îndepărtat al paraziţilor se revărsa din aparat, iar la un moment dat se auzi o rafală din ceva ce putea fi un grai, însă nu unul uman. Nimic altceva nu-i răsplăti căutarea. Eterul, care-l slujise cu credinţă pe om timp de atâtea ere, amuţise acum.

Micul aparat de zbor rămânea unica speranţă a lui Trevindor. În faţa sa se întindea restul eternităţii, iar Pământul era o planetă mică. În cel mult câţiva ani, o putea explora în întregime.

Astfel, lunile trecură pe rând, în vreme ce exilatul îşi porni explorarea metodică, revenind mereu la căminul său din deşertul de gresie roşie. Peste tot întâlni aceeaşi privelişte a ruinei şi dezolării. Nu putea nici măcar ghici de cât timp dispăruseră oceanele — prin moartea lor, ele lăsaseră în urmă pustiuri nesfârşite de sare, încrustând atât şesurile, cât şi munţii cu o pătură cenuşiu-murdară. Trevindor se simţi mulţumit că el nu se născuse pe Pământ şi că nu-i cunoscuse măreţia tinereţii. Deşi era un străin, singurătatea şi dezolarea planetei îi îngheţau inima; dacă ar fi trăit aici pe vremuri, tristeţea locurilor ar fi fost insuportabilă.

Mii de kilometri pătraţi de pustiu trecură pe sub nava lui Trevindor, pe măsură ce el scotocea planeta de la un pol la celălalt. O singură dată descoperi un semn ce atesta că Pământul cunoscuse cândva civilizaţia. Într-o vale adâncă de lângă Ecuator, dădu peste ruinele unui orăşel clădit dintr-o piatră albă, ciudată, şi având o arhitectură bizară. Construcţiile se păstraseră perfect, deşi erau pe jumătate îngropate de nisipul purtat de vânt, şi pentru o clipă bărbatul simţi o undă de bucurie la gândul că omul reuşise să lase urme ale creaţiei sale pe planeta care-i fusese întâiul cămin.

Sentimentul fusese însă trecător. Clădirile erau chiar mai stranii decât îşi dăduse seama iniţial; oamenii n-ar fi putut intra în ele. Singurele deschizături din pereţi erau nişte fante orizontale situate în preajma solului; în rest, nu existau nici un fel de ferestre. Mintea lui Trevindor se poticni încercând să-şi imagineze fiinţele care trăiseră cândva acolo. În ciuda singurătăţii sale tot mai copleşitoare, se simţea bucuros că fiinţele care populaseră acel oraş ne-omenesc dispăruseră cu atâta vreme în urmă. Nu întârzie aici, deoarece noaptea rece începuse să pogoare, iar valea îi trezea în suflet un sentiment de oprimare, în mare parte lipsit de raţiune.

O dată, descoperi cu adevărat viaţă. Zbura peste un ocean dispărut, când o pată de culoare îi atrase atenţia. Pe o colină încă neacoperită de nisip existau câteva smocuri de iarbă subţire şi sârmoasă. Asta era tot, însă vederea lor îi împăienjeni ochii de lacrimi. Coborî aparatul pe sol şi ieşi, păşind grijuliu ca să nu strivească vreunul din firele care se luptau să supravieţuiască. Îşi plimbă palmele cu tandreţe peste covorul subţiat, ce reprezenta toată viaţa cunoscută acum pe Pământ. Înainte de a pleca, stropi iarba cu apa la care putea renunţa. Era un gest zadarnic, totuşi se simţi mai fericit după aceea.

Căutarea se apropia de sfârşit. Trevindor renunţase de mult la orice speranţe, totuşi spiritul lui nesupus continua să-l împingă peste suprafaţa planetei. Nu se putea odihni până nu dovedea faptul de care deocamdată se temea. Astfel, în cele din urmă, ajunse la cripta ce sclipea stins sub razele soarelui, din faţa căruia Stăpânul fusese exilat atâta vreme.

***

Mintea Stăpânului se deşteptă înaintea trupului. Zăcând neajutorat, fără a putea măcar întredeschide pleoapele, amintirile îi reveniră, copleşindu-l. Suta de ani se afla acum ca un tampon de siguranţă în trecut. Riscul pe care şi-l asumase, cel mai disperat lucru făcut vreodată de un om, fusese răsplătit! Se simţi cuprins de o oboseală imensă şi, pentru un timp, îşi pierdu din nou cunoştinţa.

Brusc, pâclele se risipiră iarăşi şi se simţi mai puternic, deşi încă prea slăbit ca să se mişte. Zăcea în întuneric, adunându-şi puterile. Ce fel de lume, se întrebă el, urma să descopere ieşind la lumina zilei? Avea să fie capabil să-şi pună planurile în...? **Ce fusese asta?** Un fior de teroare pură îi cutremură temeliile minţii. Ceva se mişca lângă el, aici, în cripta unde nimic n-ar fi trebuit să se clintească.

Apoi, calm şi limpede, un gând îi răsună senin prin minte, potolind într-o clipă temerile ce ameninţaseră s-o distrugă.

"Nu te speria! Am venit să te ajut. Te afli în siguranţă şi totul va fi bine."

Stăpânul era prea uluit ca să dea vreo replică, totuşi subconştientul său trebuie să fi formulat un răspuns, întrucât gândul reveni.

"Aşa-i mai bine. Eu mă numesc Trevindor şi, aidoma ţie, sunt un exilat pe această planetă. Nu te mişca şi spune-mi cum ai ajuns aici şi care este rasa ta, fiindcă n-am mai întâlnit nimic asemănător."

Teama şi prudenţa reveniră tiptil în mintea Stăpânului. Ce fel de fiinţă era aceasta care-i putea citi gândurile şi ce făcea în cripta lui secretă? Din nou, gândul clar îi răsună prin minte precum dăngănitul unui clopot.

"Îţi repet: nu te speria! De ce te alarmează faptul că-ţi pot citi gândurile? Nu-i nimic ciudat în asta."

— Nimic ciudat?! strigă Stăpânul. Pentru numele lui Dumnezeu, ce eşti?

"Un om ca şi tine. Însă rasa ta trebuie să fie cu adevărat primitivă dacă cititul gândurilor îţi este necunoscut."

O bănuială teribilă începu să încolţească în creierul Stăpânului. Răspunsul sosi chiar înainte de a formula întrebarea în mod conştient.

"Ai dormit infinit mai mult de o sută de ani. Lumea pe care o cunoşteai a încetat să mai existe de mai multă vreme decât îţi poţi închipui."

Stăpânul nu auzi şi restul. Bezna îl învălui din nou şi se afundă în binecuvântată inconştienţă.

Trevindor rămase tăcut lângă patul pe care zăcea Stăpânul. Se simţea cuprins de o bucurie care, pentru moment, depăşea orice posibilă dezamăgire. Cel puţin, nu mai era nevoit să înfrunte viitorul de unul singur. Teroarea pustietăţii Pământului, care-i apăsase atât de greu sufletul, dispăruse într-o clipă. **Nu mai era singur...** nu mai era singur! Gândul îi răsuna întruna prin minte, dominând orice altceva.

Stăpânul reîncepu să se foiască şi în creierul lui Trevindor pătrunseră fragmente disparate de gândire. Imagini ale lumii cunoscute de Stăpân porniră să se formeze în mintea celuilalt. La început, Trevindor nu le putu înţelege, apoi, brusc piesele mozaicului îşi ocupară poziţiile corecte şi totul deveni clar. Un val de oroare îl inundă, zărind panoramele teribile ale popoarelor războindu-se între ele, oraşele distruse de foc şi oamenii murind în chinuri. Ce fel de lume fusese aceasta? Putuse omul să decadă într-atât, din epoca paşnică pe care o cunoscuse? Existaseră legende, din vremuri incredibil de îndepărtate, care se refereau la astfel de lucruri petrecute în zorii istoriei Pământului, dar omul abandonase astfel de obiceiuri odată cu ieşirea din copilărie. Cu siguranţă, aşa ceva nu putuse reveni!

Fragmentele de gânduri erau mult mai limpezi acum şi chiar mai teribile. Celălalt exilat sosise într-adevăr dintr-o epocă de coşmar -nu era de mirare că fugise de acolo!

***

Treptat, adevărul începu să lumineze mintea lui Trevindor, pe măsură ce, cu inima îndurerată, privea tiparele înspăimântătoare ce traversau creierul Stăpânului. Omul acesta nu era un individ care căutase refugiul dintr-o epocă de teroare. El **însuşi** crease acele orori şi se pornise pe fluviul Timpului cu un singur scop: de a răspândi molima în viitor.

Sentimente pe care Trevindor nu şi le imaginase niciodată porniră să-i defileze înaintea ochilor: ambiţia, setea de putere,

cruzimea, intoleranţa, ura. Încercă să-şi închidă mintea, dar constată că-şi pierduse capacitatea respectivă. Nestăvilit, puhoiul răului se revărsa, poluând toate nivelurile conştiinţei. Cu un răcnet de oroare, Trevindor se năpusti în deşert şi rupse lanţurile ce-l încătuşau de mintea aceea ticăloasă.

Era noapte, iar văzduhul părea nemişcat, deoarece acum Pământul era prea secătuit pentru ca vânturile să mai sufle. Bezna ascundea totul, însă Trevindor ştia că nu putea tăinui gândurile celeilalte minţi cu care acum trebuia să împartă aceeaşi lume. Cândva, fusese singur şi crezuse că nimic nu putea fi mai îngrozitor. Aflase că existau lucruri cu mult mai teribile decât singurătatea.

Nemişcarea nopţii şi măreţia stelelor care-i fuseseră cândva prietene readuseră pacea în sufletul bărbatului. Se întoarse încet şi călcă pe propriile-i urme, păşind hotărât, fiindcă era pe punctul de a săvârşi o faptă pe care nimeni din timpul său n-o mai făcuse.

Stăpânul se sculase în picioare când Trevindor reveni în criptă. Poate că-i intuise intenţiile, întrucât era foarte palid şi tremura, denotând o slăbiciune nu doar fizică. Neclintit, Trevindor se sili să-i mai privească o dată în creier. Mintea lui tresări înaintea tumultului de sentimente contradictorii, din care răzbăteau străfulgerări bolnăvicioase de frică. Din vârtejul acela, un gând coerent se desprinse tremurător:

"Ce vrei să faci? De ce mă priveşti aşa?"

Trevindor nu-i răspunse, ferindu-şi mintea de contaminare, în timp ce-şi adună toate puterile şi hotărârea de care era capabil.

Vălmăşagul din mintea Stăpânului urca spre un punct culminant. Peste o clipă, spaima sa trezi ceva asemănător milei în sufletul blând al lui Trevindor şi voinţa acestuia şovăi. Apoi, însă, imaginile oraşelor ruinate şi incendiate reveniră şi nehotărârea de moment pieri. Cu toată puterea intelectului său supraomenesc, susţinută de miile de veacuri de evoluţie mintală, el îl izbi pe cel din faţa lui. În mintea Stăpânului, anulând orice altceva, se revărsă gândul unic al... morţii.

Pentru o secundă, Stăpânul rămase nemişcat, cu ochii holbaţi în gol. Răsuflarea îi îngheţă, plămânii încetară să mai lucreze; în vene, sângele care hibernase atâta vreme se

congelă acum pe vecie. Fără un sunet, bărbatul se prăbuşi şi rămase nemişcat.

Foarte încet, Trevindor se răsuci pe călcâie şi ieşi în noapte. Precum un linţoliu, tăcerea şi singurătatea planetei pogorâră asupra sa. Nisipul, stăvilit timp de atâţia ani, începu să se strecoare prin porţile deschise ale criptei.
